



حج می‌فرمودند. من همان‌طور که عرض کردم، کتاب حج را خدمت آقای شعرانی دیده بودم. در محضر شریف آقای اراکی هم تشریف حاصل کردیم. سالیانی هم به محضر شریف آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی و حضرت آیت‌الله داماد تشریف حاصل می‌کردیم و همچنان خوشه‌چین علم بزرگان بودم و هستم. در طول مدت، بنای درس و بحث همواره بود. از همان آمل که ما با درس خواندن بالا می‌آمدیم، چون خوب می‌خواندم و بالا می‌آمدم، کتاب‌های پایین‌تر را درس می‌گفتم؛ مثلاً وقتی مطول می‌خواندم، سیوطی و شرح نظام را درس می‌گفتم، مثلاً مطول را شش دوره درس گفتم. حاشیه را چندین دوره، منطق منظومه و شرح تجرید و... را همین‌طور.

بعد از ورود به قم به گفتن منظومه شروع کردم. سه - چهار دوره منظومه گفتم. و اینک دوره چهارم اشارات است که می‌گویم. یک دوره اسفار را گفتم که رمضان سه سال پیش، تمام شد و حدود ۱۴ سال به طول انجامید و این دوره چهارم شرح فصوص قیصری است که مشغول هستم و چهار دوره در حوزه علمیه قم، شرح فصوص قیصری را مشغول [تدریس] هستم. چهار دوره در حوزه علمیه قم، شرح تمهید گفتم و مصباح‌الانس را نیز چند ورقی مانده است که تمام شود.

در حدود ۱۷ سال دروس ریاضیات، هیأت، وقت و قبله را گفتم که [کتاب] دروس معرفة الوقت والقبله محصول آن درس‌هاست و الآن دوره دوم را شروع کردیم والحمدلله تعالی به این‌گونه خدمت - که خدای قبول کند - مشغول هستیم. به همین وزن هم، آثاری داریم که مستحضر هستید. در حدود ۳۴ رساله بزرگ و کوچک تاکنون از من، چاپ شده و خیلی هم هست که برای چاپ آماده می‌کنیم که ان‌شاءالله طبع شود.^۱

■ پی‌نوشت

۱. گفت‌وگو با علامه حسن‌زاده آملی در سال ۱۳۸۲ به نقل از آینه‌داران حقیقت / ج ۱ / ص ۲۴۰

